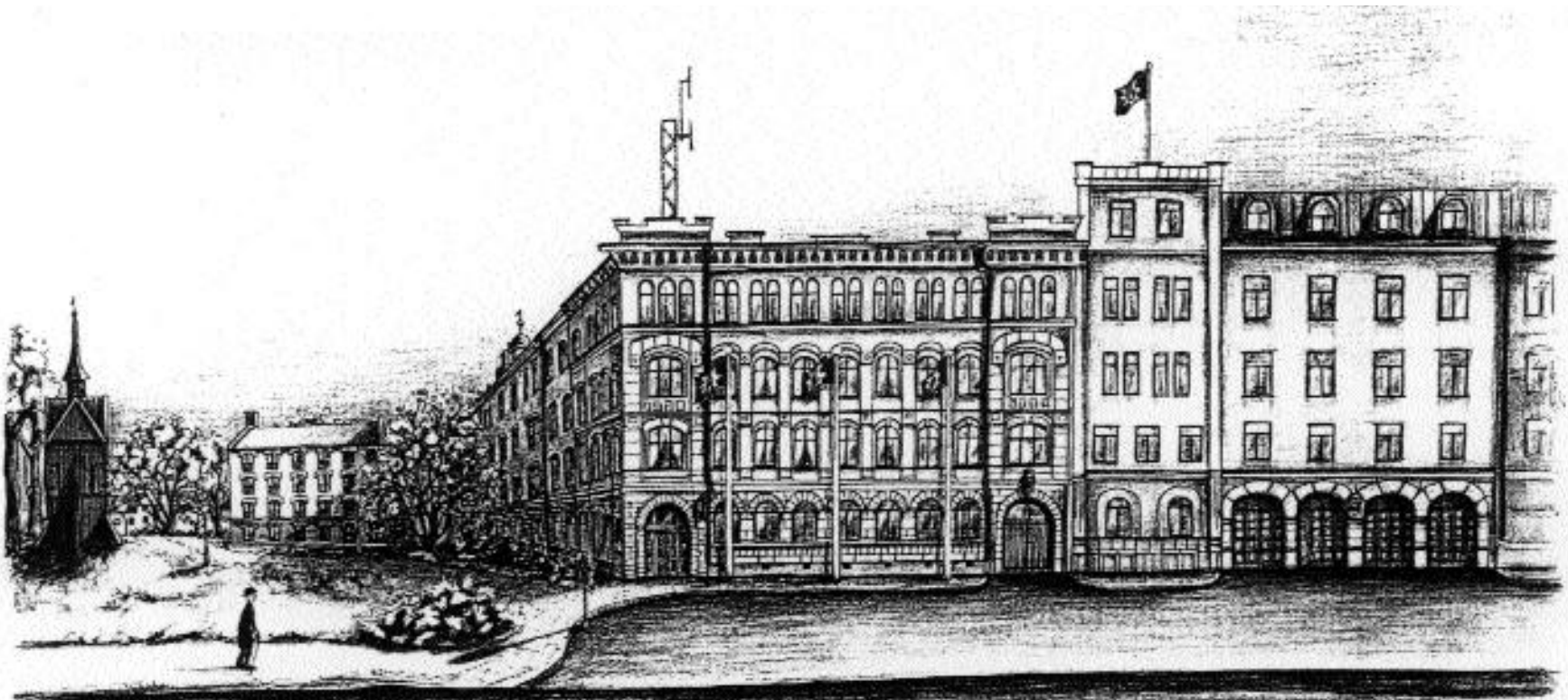

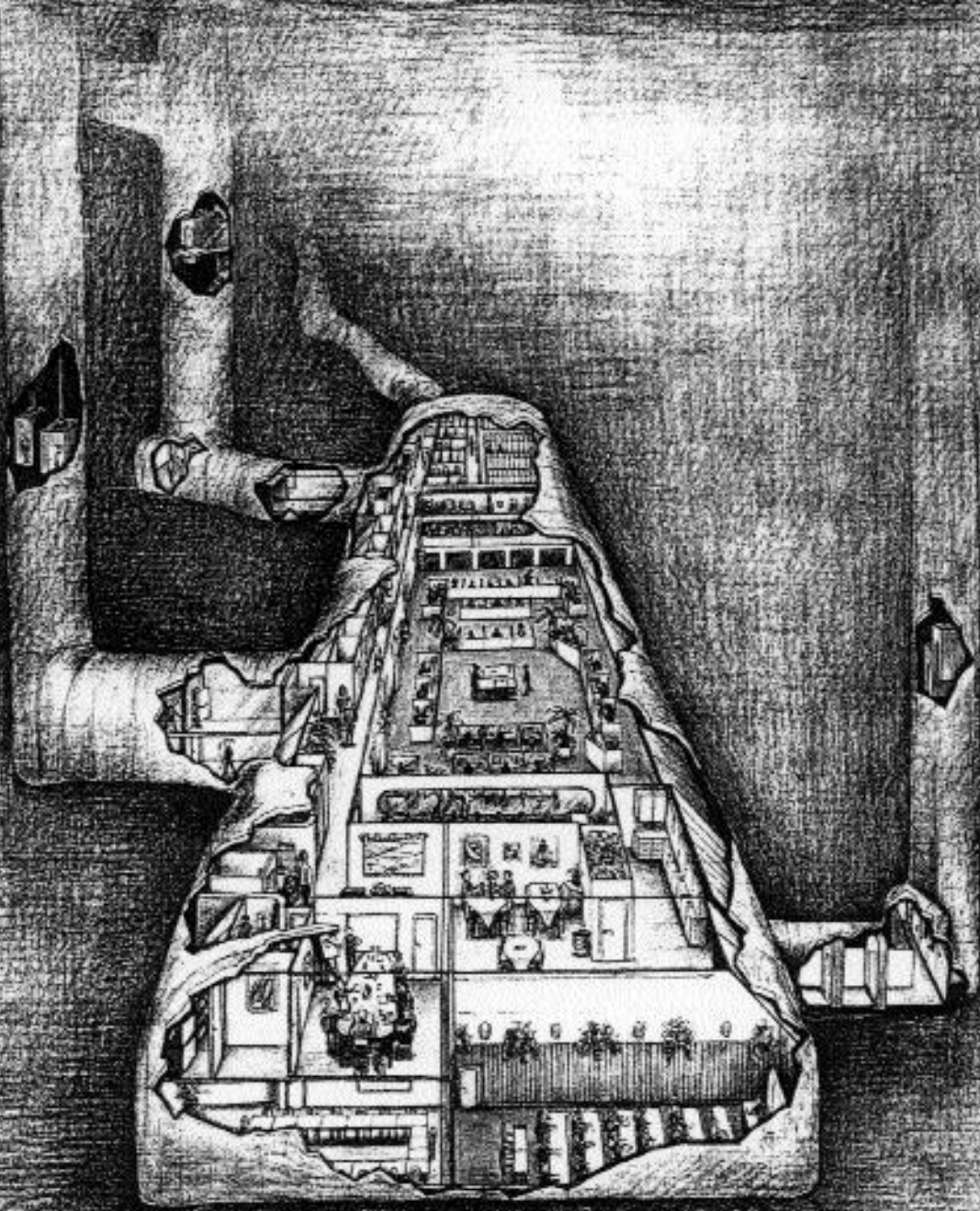
Rickard Skoog, byggläda-
re för Räddningscentralen
när den byggdes för några
år sedan, i dag enhetschef
och ansvarig för fastighe-
ter och anläggningar
inom Stockholms Brand-
försvär.

A photograph of Rickard Skoog, a man with grey hair and glasses, wearing a dark suit, white shirt, and dark tie. He is standing in front of a large, ornate brick building with Gothic-style windows. A black sign with the words 'BRAND STATION' in white is mounted on the building's facade. To the left, a flagpole holds several flags, including the Swedish flag. The scene is set on a city street with trees and other buildings visible in the background.

Lugna gatan i fred...

På närmare 30 meters djup under Johannes Brandstation i centrala Stockholm ligger Räddningscentralen.

...klarar bomber i krig

Installationsgolvet i Räddningscentralen är inlagt av Tretum och belagt med parkett i oljad kärnbok.

Räddningscentralen ställde största kraven

Räddningscentralen i Stockholm är byggd för att stå emot både bomber och granater, explosioner och vibrationer, C-stridsmedel och även ett visst skydd mot kärnvapen.

En sådan byggnation ställer alldeles speciella krav på entreprenörerna.

Tretum var en av dem.

På närmare 30 meters djup rakt under Johannes Brandstation mitt i centrala Stockholm ligger Räddningscentralen, den gemensamma larm- och ledningscentralen i Stockholm för regional räddningstjänst, brandkårens ledningscentral och SOS-Alarm. Här arbetar dagli-

gen 30-40 personer, men lokalerna ska snabbt kunna göras om för att rymma 200 personer.

Det känns lite underligt att prata med Rickard Skoog, bygglédare för Räddningscentralen när den byggdes för några år sedan och i dag enhetschef och ansvarig för fastigheter och anläggningar inom Stockholms Brandförsvaret. Det är inte ofta man pratar med någon som alltid måste ta med riskerna för byggnaden i en krigssituation som Rickard Skoog måste göra.

Det är hans jobb att se till att det här håller om kriget bryter loss. För Rickard Skoog är det överkliga kriget en högst kalkylerad verklighet.

Räddningscentralen har planerats för att klara flera olika driftfall. Den viktigaste funktionen är givetvis fredstid användningen, men utrustning, organisation och personal ska även sköta räddningsinsatserna vid en stor olycka, vid förhöjd beredskap eller i krig.

Här finns dessutom en reservdriftledningsplats för Stockholm Energi för styrning och kontroll av Stockholms elförsörjning. Landstingsstyrelsen får i Räddningscentralen möjlighet till en skyddad ledningsplats för krigskansli och krigsdelegation som vid krig ansvarar för inriktning och ledning av hälso- och sjukvård i länet.

Räddningscentralen ligger som ett fri-

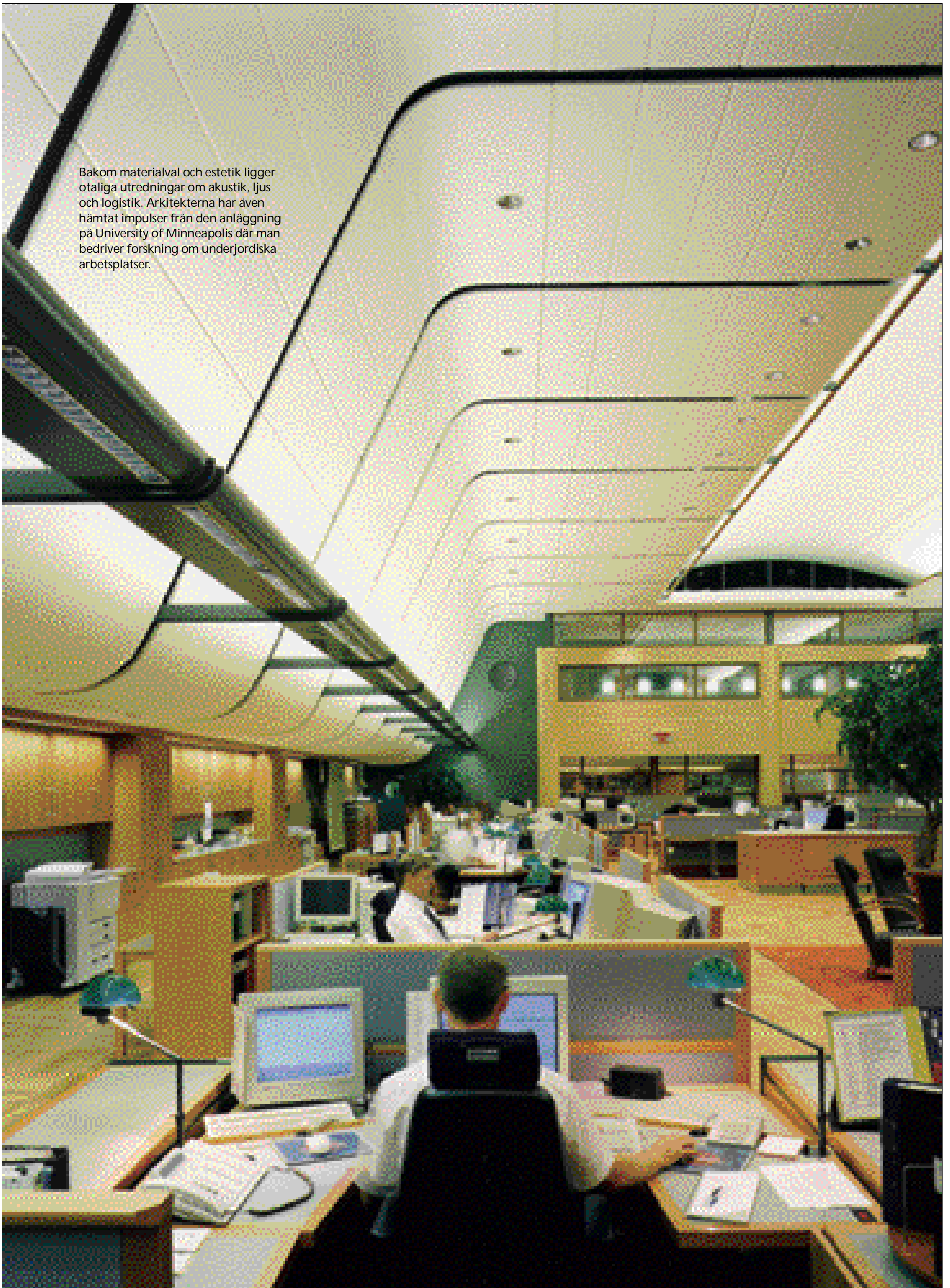
stående tvåvåningshus inne i berget, på 3 500 m² yta varav det centrala trafikrummet tar 600 m².

Själva byggnaden har bottenplatta, väggar och bjälklag i plattgjuten betong. Taket bärs upp av prefabricerade stälbågar och är belagt med plåt. Mellan berget och plattaket har man spännt en kraftig gummiduk för att hindra vatten från berget att tränga in i byggnaden. Berg rummet har injekterats och förstärkts med bultar och fiberarmerad sprutbetong.

Eftersom hela anläggningen ska motstå även ett eventuellt krig är byggnadens kraftiga betongbarriärer 1,8 meter

[FORTS PÅ NÄSTA SIDA]

Bakom materialval och estetik ligger otaliga utredningar om akustik, ljus och logistik. Arkitekterna har även hämtat impulser från den anläggning på University of Minneapolis där man bedriver forskning om underjordiska arbetsplatser.

Rådningcentralen ligger närmare 30 meter rakt under Johannes Brandstation i centrala Stockholm. Skanska var generalentreprenör för sprängning och undermarksbyggnader. 30 000 m³ berg sprängdes bort för att få plats med byggnaden.

[FORTS FRÅN FÖREGÅENDE SIDA]

tjocka för att klara både 500 kilos bomber och giftiga gaser.

Hela byggnaden är dessutom EMP-skyddad vilket innebär att datorerna inte ska slås ut i händelse av en atomsprängning.

Hjärtat i anläggningen är trafikrummet där drygt 20 operatörer arbetar dygnet runt, operatörer som inte ska behöva känna att de arbetar långt under marken i ett bergtrum dit inte dagsljuset når.

Detta har arkitekterna löst genom att kraftigt ljussätta det välvda vita taket

otaliga utredningar om akustik, ljus och logistik. Arkitekterna har även hämtat impulser från den anläggning på University of Minneapolis där man bedriver forskning om underjordiska arbetsplatser.

– Deras undersökning visar att det egentligen är enkla självklarheter som är viktiga, att golvet alltid måste vara mörkare än väggarna, och taket ljusare. Som himlen och marken, förklarar Erik Ahlsén.

Även människans ibland omedvetna vilja att veta var man är har stor betydelse vid planeringen av sådana här ovanliga lokaler.

– För orienteringens skull måste man kunna se in i andra lokaler, och alltid veta att det finns en väg ut, säger Erik Ahlsén.

Därför är de intilliggande rummen som omger själva trafikrummet glasade för att ge så lång fri sikt som möjligt, samtidigt som de inre väggarna i rummen alltid är belysta för att det inte ska bli svarta hål.

Det ökar också rymden och därmed begränsas ytterligare den riskerade känslan av instängdhet.

Installationsgolvet, som är inlagt av Tretum, döljer många mil kabel och har parkett av oljad kärnbok. Tretum monterade dessutom golvet på ett sätt som gjorde att man kunde "vänta" med parketten för att undvika onödigt slitage.

Logistiken och tågordningen vid bygget av Rådningcentralen blev nämligen en knäckfråga och något omvänt, bland annat beroende på att byggtreprenörerna bara hade tillgång till en tunnelnedfart för materialfrakten till bergtrummet.

Installationsgolvet döljer dessutom

Här är det överkliga kriget en högst kalkylerad verklighet. En sådan byggnation ställer alldeles speciella krav på entreprenörerna.

Rådningcentralens ventilationssystem genom att ett antal plattor är perforerade med hål och släpper in den kylda och fuktade luft som behövs i en sådan här lokal.

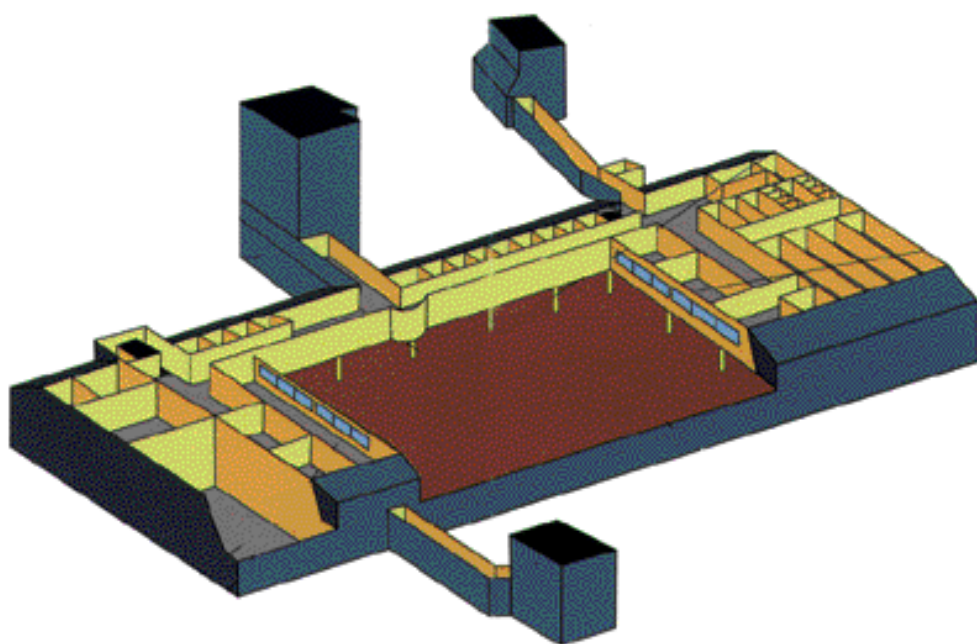
Eftersom plattorna ligger lösa på bärverket har det inte varit några som helst svårigheter att placera om dem efterhand för bästa anpassning till dem som arbetar där.

I första fasen utgick de gestaltande idéerna ifrån att behålla "bergkänslan", men personalen sade stopp. Om det var något man inte ville bli påmind om var det att man satt så långt nere under jord. Helst borde det vara tvärtom - inget berg alls synligt.

Slutresultatet är istället ett hus som gömmer berget och istället visar upp en ombonad och varm arbetsmiljö med mycket trä och dämpade färger.

"Sobert, nästan lite lyxigt, och tidlöst karaktären" skrev arkitekternas tidning Forum när de promenerat med Erik Ahlsén genom de då nya lokalerna.

Och ändå samtidigt ett hus rakt under en över hundraårig gammal brandstation, närmare 30 meter under marken där allt är förberett för kriget.

I mitten finns trafikrummet. På borte och hitre yttersidan hiss- och trappschakt. På högra sidan om trafikrummet finns omklädningsrum, duschrum och vilorum. På vänstra sidan visningsrum.

och använda naturliga träslag i golvet.

– Här kanske det är extra viktigt att ha material som människan känner igen, säger Erik Ahlsén, namnkunnig arkitekt för Ahlsén inredningsarkitekter och den som svarade för inredningen i nära samverkan med projektets huvudarkitekt Ove Flyckt.

Bakom materialval och estetik ligger

FAKTA: RÅDNINGSCENTRALEN

- Rådningcentralen ligger närmare 30 meter rakt under Johannes Brandstation i centrala Stockholm. Ytan är totalt ca 3 500 m².
- Arkitekt var Ove Flyckt arkitektkontor.
- Skanska var generalentreprenör för sprängning och undermarksbyggnader. 30 000 m³ berg sprängdes bort för att få plats med byggnaden.
- Rådningcentralen ska fungera som en sluten självförsörjande anläggning under krigstid.